

Застапувачко-нормативен документ за младински активизам и волонтирање

Вовед

Активното вклучување на младите во општествените процеси придонесува тие да чувствуваат дека се дел од промените, како и да ги зајакнат компетенциите за носење на одлуки и решавање на проблеми. Ваквите компетенции не се стекнуваат со осознавање на теоретските поставки во формалното образование. Тие се стекнуваат надвор од училищата, преку континуирана активност во локалните заедници. Активизмот бара развој на атмосфера на вклученост, соработка и споделена одговорност со цел заедничко решавање на прашањата кои ги засегаат младите, но и целокупната локална заедница. Младите луѓе имаат огромен придонес во растот и развојот на локалните заедници. Иако не секогаш соодветно се вреднуваат, младите бараат и создаваат промени кога учествуваат во училишни проекти кои вклучуваат решавање на локални проблеми, кога помагаат на граѓаните во нивното соседство, кога како дел од граѓански организации имплементираат општествено користни проекти и на огромен број други начини. Но, за одржлив младински активизам неопходна е поголема поддршка од заедницата.

Национален контекст

Младински активизам или младинска сервилност – контекст во македонското општество со посебен фокус на состојбите на локално ниво

Во минатото, македонското а и многу други општества сведочат за промени коишто се поттикнати и водени од младите, но колку младите од Северна Македонија се свесни и го користат својот потенцијал? Неколките истражувања и анализи направени изминатите неколку години говорат дека не сите млади се општествено активни.

Според едно истражување од август 2021, 69% од испитаниците на возраст од 15 до 35 години изјавиле дека воопшто или воглавно не се општествено активни (Фондација за демократија на Вестминстер, Северна Македонија, 2021, стр.97). Истото истражување е направено и 2 години претходно, а споредбата на податоците покажува пораст од 5,7% во бројот на испитаници кои себеси се сметаат за постојано активни во општеството. Кога тие се прашани зошто не се активни во општеството, 61% од младите во државата сметаат дека политичарите не се грижат за нивните мислења и ставови (Михајловски, 2020, стр.3), а речиси 85% од младите никогаш не биле вклучени или консултирани од страна на институциите во процесите на носење на одлуки (Фондација за демократија на Вестминстер, Северна Македонија, 2021, стр.76). Од оној мал процент на млади лица коишто биле вклучени во носењето на одлуки, најголем дел од нив биле консултирани од страна на институциите на локално ниво. Тоа значи дека иако сè уште на незавидно ниво, локалните власти почесто ги консултираат младите во споредба со централната власт.

Анализите во државата покажуваат и дека младите ретко се вклучуваат во волонтерски активности. Според истражувањата, само 12% од младите во државата волонтирале во

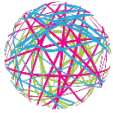
граѓанска организација или во локалната заедница со цел да ја придонесат за доброто на својата Општина (НАВАНТИ, 2019, стр.39)

Политиките кои го промовираат волонтерството треба да се најдат високо на агендата на локалните власти. Но, колку локалните самоуправи во државата водат грижа за желбите и потребите на младите во Општината и за нивните волонтерски навики? Само мал број од општините низ државата имаат спроведено истражување на терен со цел да го увидат интересот на младите за волонтирање и граѓански активизам. На крајот од 2020 година, три скопски општини - Аеродром, Карпош и Ѓорче Петров во соработка со ГО Младите Можат, спровеле истражување за потребите на младите на локално ниво. Наодите покажуваат дека од трите наведени општини, најактивни се младите во Општина Аеродром, односно 65,1% од нив изјавиле дека досега имаат волонтирано, по нив следат младите од Општина Карпош со 53% и 47,6% од младите од Ѓорче Петров имаат волонтерско искуство (Младински локални банки, 2021), што е многу повеќе од 12% од младите на национално ниво кои изјавиле дека биле активни во волонтерски активности (НАВАНТИ, 2019). Поактивни од процентот на национално ниво се и младите од Велес од кои 47,8% имаат волонтерско искуство, како и младите Кочанчани кои, согласно истражувањата, половина од нив некогаш волонтирале (Истражување: Потребите на младите во Кочани и Велес, 2018). Ваквиот диспарат на достапните податоци на локално ниво и националните бројки е индикатор дека можеби одредени поголеми населени места нудат повеќе можности за младите за волонтирање, но недостатокот на истражувања во повеќето општини не дозволува носење на конечни заклучоци.

Иако некои општини се жалат на слаб или никаков интерес кај младите за волонтирање, согласно една неодамнешна анализа од Општина Кратово 41.2% од младите изразиле желба да се вклучат во волонтерски активности, додека само 19,9% од нив кажале дека не сакаат да волонтираат. Останатите испитаници немале конкретен став (Извештај за спроведено истражување за потребите и ставовите на младите во Општина Кратово, 2021, стр.13).

Според некои студии, најмногу младите волонтираат во Пелагонискиот, а најмалку во Источниот и Полошкиот регион (Индекс за младински развој во Македонија, 2018, стр.35). Според истата студија, само 8,7% од младите сметаат дека општината доволно го промовира волонтерството. Во таа насока, во моментот во ниту една Општина во државата не постои активна Локална стратегија за волонтерство, но некои општини имаат донесено годишна програма за волонтерство.

И покрај порастот на стапката на волонтеризам во светски рамки и напорите за зголемување на младинското учество и промоција на волонтерството, бројот на млади во Северна Македонија ошто се општествено активни и волонтираат е многу мал. Каналите за директно учество на младите во процесите на одлучување не се доволни и ефикасни, и се чини дека најважен механизам за младинско учество е преку граѓанските организации.

Дека македонското општество по однос на младинскиот развој не прогресира заедно со останатите европски држави покажува и Глобалниот индекс за младински развој од 2020 година, според кој само Северна Македонија и Словенија од сите европски држави забележале уназадување во однос на индексот за младински развој во периодот од 2010-2018 (Глобален индекс за младински развој, 2020).

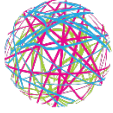
Препораки

Препораки до општините:

- Повеќе можности за волонтирање на младите во рамки на самата Општина
- Активно следење и аплицирање на повиците на граѓанските организации за институционална поддршка на волонтерство, практиканство и младински активизам
- Усвојување на Локална стратегија за млади и Локална стратегија за волонтеризам на кои ќе претходат темелно истражување за потребите на младите во општината
- Обезбедување на посебен буџет за млади со кои ќе поддржува имплементација на младински иницијативи
- Доближување до младите во општината – преку редовни отворени денови и/или е- платформи на кои младите ќе можат да ги споделуваат своите идеи и иницијативи за подобра локална заедница
- Имплементација на моделот на младински банки со што ќе се овозможи директно вклучување на младите во градење на општината
- Осигурување на широк консултативен процес при креирање на младински политики и поттикнување на учество во решавање на локалните проблеми
- Остварување соработка со локалните граѓански организации
- Споделување на добри практики со другите општини во државата и странство за поддршка на младински иницијативи

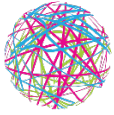
Препораки до граѓанските организации

- Поддршка и вклучување во Мрежата на младински банки на Северна Македонија
- Зајакната промоција на младинскиот активизам и волонтерството
- Пружање на финансиска и друга поддршка на младите за имплементација на нивни иницијативи
- Јакнење на компетенциите и капацитетите на младите за активизам, преку обуки, семинари и тренинг курсеви
- Остварување соработка со локалната самоуправа

Препораки за младите

- Активно следете ги и аплицирајте на можностите кои се нудат во вашата Општина за младински активизам и волонтерство. Обуките од граѓанскиот сектор ќе ви ги зајакнат капацитетите и ќе ве вмрежат со активни млади желни за промени.
- Вклучете се во организации кои нудат можности и промовираат активизам и волонтерство.
- Редовно поднесувајте иницијативи до општината за подобрување на животот во општината и за задоволување на потребите на младите.
- Вклучете се во Локалниот младински совет (онаму каде што има) или остварете контакт и соработка со членовите на Локалниот младински совет со цел тековно пренесување на интересите и потребите и лобирање за општинска поддршка.
- Истражете ја локалната заедница и најдете сојузници за реализација на вашите локални иницијативи.
- Издвојте време во денот или неделата за волонтирање или друга форма на активизам. Дозволете си преку лично искуство да ги осознаете сите придобивки на волонтерството.

Национален младински совет
на Македонија

ул. Вељко Влаховиќ 7/1-1, 1000 Скопје

+389 78 350 531

info@nms.org.mk

[/NMSMKD](#)

[@NMSmkd](#)

Изработиле:

Здружение на граѓани Младите можат

Национален младински совет на Македонија